

ТОНКАСЦІ НАПІСАННЯ, або Як аднаўляюць старажытныя шрыфты

У Нацыянальнай бібліятэцы адкрылася выстаўка «Шрыфт: *littera in primo*», прымеркаваная да 75-гадовага юбілею Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў.

— Вельмі часта ў бібліятэцы мы гаворым пра змест кнігі і мастацкае аздабленне — найперш звяртаем увагу на вокладку, на ілюстрацыі і нярэдка забываемся на самае важнае, на тое, што здаўна фарміравала вобраз кнігі, — на шрыфт, — заўважыў падчас адкрыцця выстаўкі

рэвалюцыя? Шрыфт Скарыны лёгкачытэльны ў параўнанні з уставам ці скорпісам, якія існавалі перад тым. Ён вельмі добра зразумелы і лёгкі для ўспрымання — амаль без надрадкавых і падрадкавых значкоў, без пропускаў.

Будны і Цяпінскі паспрабавалі гэтую традыцыю развіваць, але, на жаль, у XVI стагоддзі яна перарвалася. Беларускія выданні больш позняга часу чытаюцца значна цяжэй і адыходзяць ад беларускай нацыянальнай традыцыі.

гады творцы шмат эксперыментавалі, стварылі для газет, часопісаў і кніг авангардныя, вельмі яркавыя шрыфты.

Калі мы згадаем літаратурныя аб'яднанні, напрыклад, маладнякоўцаў, зазірнем у беларускія газеты, зможам пераканацца, як многа было зроблена і які быў пошук нацыянальнага стылю, у тым ліку і ў шрыфце.

Сучасная Беларусь мае ўнікальную школу шрыфту, майстры графічнага мастацтва абпіраюцца на даўнія традыцыі, і, безумоўна ж, на выданні Францыска Скарыны.

Дзякуючы рабоце студэнтаў і выкладчыкаў сёння скарынінаўскі шрыфт мы маем у камп'ютарным выглядзе.

Мастак, які двойчы адзначаны дыпламамі імя Францыска Скарыны, дацэнт, член Беларускага саюза мастакоў, дэкан факультэта дызайну дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Усевалад СВЕНТАХОУСКІ раскажаў, што распрацоўка шрыфтоў вялася сіламі студэнтаў дзвюх кафедраў прыкладна тры гады. Вынікі маштабнага праекта па аблічаванні і рэканструкцыі шрыфтоў выданню, якія выходзілі сто гадоў таму і якія захоўваюцца ў фондах Нацыянальнай бібліятэкі, прадстаўлены ў экспазіцыі.

намеснік генеральнага дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Александр СУША. — На тэрыторыі нашай зямлі шрыфты заўжды былі вельмі важнай часткай кнігапіснай традыцыі.

Нават самыя першыя ўстаўныя рукапісы XI—XIII стагоддзяў мелі свае асаблівасці. У далейшым сфарміраваўся беларускі скорпіс, які адрозніваўся ад таго, што мелі суседзі з Захаду ці з Усходу. На аснове даўняй рукапіснай традыцыі ствараліся ўжо шрыфты для кніг друкаванай. Згадаючы пра спадчыну Францыска Скарыны, ці задумваемся мы пра тое, што ім была здзейснена сапраўдная шрыфтавая

Для Беларусі было вызначальным і XX стагоддзе. Адбывалася фарміраванне сучаснай беларускай мовы, яе нармалізацыя, ствараліся падручнікі, натуральна, вялася работа і над іх графічным аздабленнем. Да таго ж пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі пачалася барацьба з непісьменнасцю, выходзіла багата часопісаў і кніг. Натуральна, на нашай тэрыторыі адбываецца ўздым шрыфтовага мастацтва. Многія жываліцы таго часу, як мясцовыя, так і прыезджыя, вядомыя нам сваімі карцінамі, шукараць у тым ліку і над напісаннем літар. Асаблівай увагі заслугоўвае яўрэйская шрыфтавая культура — у 20-я

**Шрыфт Скарыны
лёгкачытэльны
ў параўнанні з уставам
ці скорпісам, якія існавалі
перад тым. Ён вельмі добра
зразумелы і лёгкі
для ўспрымання**

Шрыфт таксама можа ўплываць на слова — калі яго пісаць па-рознаму, змяняюцца сэнс і пасыл. Так, ён можа стаць паведамленнем, пасланнем і нават мастацкім творам.

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.